सात कक्षाका विद्यार्थीहरूको नेपाली भाषा सिकाइको आवधिक प्रगति विवरणको अध्ययन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, सुकुना बहमुखी क्याम्पस,

इन्द्रपुर, मोरङ अन्तर्गत नेपाली भाषा शिक्षा विभाग

एम.एड. दोस्रो वर्षको नेपाली शिक्षा ५९८

पाठ्यांशको प्रयोजनका लागि प्रस्तुत

शोधपत्र

शोधार्थी

इन्द्रकुमारी गौतम

त्रि.वि. दर्ता नं. ३५८८५-९२

परीक्षा क्रमाङ्क : २१४०२९७/२०६५

नेपाली भाषा शिक्षा विभाग

सुकुना बहमुखी क्याम्पस

इन्द्रपुर, मोरङ

२०६७

निर्देशकको सिफारिसपत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय नेपाली भाषा शिक्षा विभाग, सुकुना बहुमुखी क्याम्पस, इन्द्रपुर, मोरङकी एम.एड. दोस्रो वर्षकी छात्रा इन्द्रकुमारी गौतमले मेरो निर्देशनमा **सात कक्षाका विद्यार्थीहरूको आवधिक प्रगति विवरणको अध्ययन** शीर्षकको स्नातकोत्तर शोधपत्र तयार पार्नुभएको हो । कडा परिश्रमका साथ तयार पारिएको यस शोध कार्यबाट म पूर्णरूपमा सन्तुष्ट रहेकाले आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि सिफारिस गर्दछु ।

मिति :

....

प्रेमप्रसाद भट्टराई

शोध निर्देशक

नेपाली भाषा शिक्षा विभाग

शिक्षाशास्त्र सङ्काय

सुकुना बहुमुखी क्याम्पस

इन्द्रपुर, मोरङ

त्रिभुवन विश्वविद्यालयद्वारा सम्बन्धन प्राप्त

सुकुना बहुमुखी क्याम्पस

SUKUNA MULTIPLE CAMPUS

इन्द्रपुर, मोरङ, नेपाल

INDRAPUR, MORANG, NEPAL

स्थापित : २०४८

E-mail: sukunac@yahoo.com

पत्र सङ्ख्या :

चलानी नम्बर :

मिति : २०६७/१२/

विषय : स्वीकृति–पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्कायअन्तर्गत सुकुना बहुमुखी क्याम्पस, मोरङ, नेपाली भाषा शिक्षा विभागका छात्रा **इन्द्रकुमारी गौतम**ले स्नातकोत्तर एम.एड्. तहको नेपाली विषयको नेपा.शि. ५९८ पाठ्यांशो प्रयोजनका लागि प्रस्तुत गर्नुभएको **सात कक्षाका विद्यार्थीहरुको नेपाली भाषा सिकाइको आवधिक प्रगति विवरणको अध्ययन** शीर्षकको शोधपत्र नेपाली शिक्षा विषयमा स्नातकोत्तर उपाधिका लागि उचित ठहरिएकाले स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।

शोधपत्र मूल्याङ्कन समिति	हस्ताक्षर
१. विभागीय प्रमुख	
श्री प्रेमप्रसाद भट्टराई	....
२. शोधनिर्देशक	
श्री	....
३. बाह्य परीक्षक	
प्र.डा. पारसमणि भण्डारी	....
४.	
श्री	....
५.	
श्री	....

मिति : २०६७/१२/

कृतज्ञता ज्ञापन

सात कक्षाका विद्यार्थीहरूको नेपाली भाषा सिकाइको आवधिक प्रगति विवरणको अध्ययन शीर्षकको प्रस्तुत शोधपत्र आदरणीय गुरु श्री प्रेमप्रसाद भट्टराईज्यूको निर्देशनमा तयार पारिएको छ । आफ्नो कार्यव्यस्तताका बाबजुद पनि मलाई सही निर्देशन र आवश्यक सरसल्लाह दिनुहुने एवम् प्रस्तुत शोधपत्रलाई विभागीय स्वीकृति प्रदान गरी शोधकार्य सम्पन्न गर्न अमूल्य निर्देशन दिनुहुने सुकुना बहुमुखी क्याम्पस मोरङको नेपाली शिक्षा विभागका विभागीय प्रमुख श्री प्रेमप्रसाद भट्टराईज्यूप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु । एवम् सुकुना बहुमुखी क्याम्पसका पुस्तकालय प्रमुख एवम् प्राध्यापक वर्गमा समेत आभार प्रकट गर्दछु ।

प्रस्तुत शोधपत्र लेख्ने क्रममा सुरुदेखि अन्त्यसम्म सहयोग पुऱ्याउनुहुने सहकर्मी मित्र लक्ष्मी ढुङ्गेल तथा सिंहवाहिनी उच्च माध्यमिक विद्यालयका प्रधानाध्यापक श्री प्रेमबहादुर अधिकारी एवम् सम्पूर्ण विद्यालय परिवारप्रति पनि आभार प्रकट गर्दछु ।

मेरो अध्ययनका सिलसिलामा सहयोग पुऱ्याउनुहुने श्रीमान् पीताम्वर नेपाल र बाबुआमा दिलिपकुमार गौतम र हरिमाया गौतमलाई पनि हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु । विद्यालयमा नियमित रूपमा उपस्थित भई मेरो शोधपत्रलाई सफल पार्न सहयोग पुऱ्याउने श्री सिंहवाहिनी उच्च मा.वि. मा कक्षा सातमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थी भाइबहिनीहरूप्रति पनि आभार प्रकट गर्न चाहन्छु । त्यसैगरी शोधपत्रलाई भाषिक शुद्धताका साथ कम्प्युटर टाइप गरी सहयोग गर्नुहुने श्री रोहिणी घिमिरेप्रति पनि आभार व्यक्त गर्दछु ।

शोधार्थी

इन्द्रकुमारी गौतम

सुकुना बहुमुखी क्याम्पस

शोधसार

शोधकर्ता : इन्द्रकुमारी गौतम

शोध निर्देशक : प्रेमप्रसाद भट्टराई

शोध शीर्षक : कक्षा सातका विद्यार्थीहरूको आवधिक प्रगति विवरणको अध्ययन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, नेपाली भाषा शिक्षा विभागअन्तर्गत एम.एड. नेपाली शिक्षा ५९८ पाठ्यांशको प्रयोजनका लागि प्रस्तुत गरिएको शोधपत्रको शीर्षक **कक्षा सातका विद्यार्थीहरूको नेपाली भाषा सिकाइको आवधिक प्रगति विवरणको अध्ययन** रहेको छ । शोध निर्देशक श्री प्रेमप्रसाद भट्टराई तथा शोधार्थी इन्द्रकुमारी गौतम रहेको यो शोधपत्रको उद्देश्य कुनै पनि विद्यार्थीहरूको भाषा सिकाइको निश्चित समायावधि पश्चात् कुन रूपले अगाडि बढ्छ भन्ने जानकारी प्राप्त गर्नु र निरन्तर विद्यार्थी मूल्याङ्कन प्रणालीको अवलम्बन गर्नु रहेको छ । यसका लागि कक्षा सातमा अध्ययनरत ३० जना विद्यार्थीहरूलाई ६ हप्ता प्रत्यक्ष शिक्षण गरी अध्ययन अनुसन्धानअन्तर्गत पूर्वपरीक्षण, आवधिक परीक्षा तथा उत्तरपरीक्षणका माध्यमबाट उनीहरूमा आएको सिकाइ प्रगति विवरण प्रस्तुत गरिएको छ । यसका लागि अवलोकन तथा प्रत्यक्ष कक्षाशिक्षण जस्ता विधिको प्रयोग गरिएको छ ।

६ अध्यायमा विभाजित प्रस्तुत शोधपत्रको पहिलो अध्यायमा शोध परिचय, दोस्रो अध्यायमा भाषिक मूल्याङ्कनको सैद्धान्तिक पृष्ठभूमि, तेस्रो अध्यायमा निरन्तर विद्यार्थी मूल्याङ्कनको सैद्धान्तिक पृष्ठभूमि, चौथो अध्यायमा निरन्तर मूल्याङ्कनको व्याख्या र विश्लेषण, पाँचौं अध्यायमा उत्तरपरीक्षण र पूर्वपरीक्षणको तुलना र छैटौं अध्यायमा निष्कर्ष तथा सुझाव रहेको छ । यसलाई थप विश्वसनीय तथा वैधता प्राप्त गर्नका लागि परिशिष्ट तथा सन्दर्भ ग्रन्थसूचीसमेत राखिएको छ ।

विषयसूची

निर्देशकको सिफारिस

स्वीकृतिपत्र

कृतज्ञता ज्ञापन

शोधसार

पेज नं.

अध्याय : एक

शोध परिचय

१. १.	शोध शीर्षक	१
१. २.	शोध प्रयोजन	१
१. ३.	समस्या कथन	१
१. ४.	अध्ययनको उद्देश्य	२
१. ५.	पूर्वकार्यको समीक्षा	२
१. ६.	अध्ययनको महŒव	५
१. ७.	अध्ययनको सीमाङ्कन	६
१. ८.	अध्ययनको ढाँचा र अनुसन्धान विधि	६

अध्याय : दुई

भाषिक मूल्याङ्कनको सैद्धान्तिक पृष्ठभूमि

२. १.	परिचय	८
२. २.	भाषिक मूल्याङ्कनका सिद्धान्तहरू	९

२. २. १. पाठ्यक्रम विश्लेषित मूल्याङ्कनीय उद्देश्यको निर्धारण ९

२. २. २. भाषिक सीपको समग्रतामा आधारित भाषातŒवको मूल्याङ्कन ९

२. २. ३. प्रयोजनपरक मूल्याङ्कनीय वस्तुको छनोट १०

२. २. ४. मूल्याङ्कनीय वस्तु र मूल्याङ्कन युक्तिको सहसम्बन्ध १०

२. २. ५. एक युक्तिबाट एक पक्षको मूल्याङ्कन १०

२. २. ६. पूर्वनियोजित मूल्याङ्कन प्रविधिको परिपालन ११

२. ३. भाषिक मूल्याङ्कनका प्रकारहरू ११

२. ३. १. निरन्तर र अनौपचारिक मूल्याङ्कन ११

२. ३. २. विषयगत र वस्तुगत मूल्याङ्कन ११

२. ३. ३. उपलब्धि र दक्षतापरक मूल्याङ्कन १२

२. ३. ४. सामयिक र औपचारिक मूल्याङ्कन १२

२. ३. ५. अभिक्षमता र निदानात्मक मूल्याङ्कन १२

२. ३. ६. एकलबद्ध र समग्रताबद्ध मूल्याङ्कन १२

२. ३. ७. प्रवेश मूल्याङ्कन र स्थान निर्धारण मूल्याङ्कन १२

२. ४. भाषिक मूल्याङ्कनका साधनहरू १३

२. ४. १. मौखिक जाँच १३

२. ४. २. लिखित जाँच १३

२. ४. ३. अवलोकन १३

२. ५. सारांश १४

२. ६. सैद्धान्तिक पृष्ठभूमि १४

२. ६. १. जनसङ्ख्या तथा प्रतिनिधि नमुना १४

२. ६. २. सामग्री निर्माण १५

२. ६. २. १. प्राथमिक सामग्री १५

२. ६. २. २. गौण सामग्री १६

२. ६. ३. तथ्याङ्क विश्लेषण १६

२. ६. ४. सारांश १६

अध्याय : तीन

निरन्तर विद्यार्थी मूल्याङ्कनको सैद्धान्तिक पृष्ठभूमि

३. १. परिचय १७

३. २. निरन्तर विद्यार्थी मूल्याङ्कनका विशेषताहरू १८

३. ३. निरन्तर विद्यार्थी मूल्याङ्कनको उद्देश्य र कार्य १९

३. ४. अध्ययनका आधारहरू २०

३. ४. १. आन्तरिक आधार २०

३. ४. २. बाह्य आधार २०

३. ५. सारांश २०

अध्याय : चार

तथ्याङ्क विश्लेषण

४. १. निरन्तर मूल्याङ्कनको व्याख्या र विश्लेषण २१

४. २. पूर्वपरीक्षण २१

४. ३. आवधिक परीक्षा २३

४. ३. १. पहिलो आवधिक परीक्षा २३

४. ३. २. दोस्रो आवधिक परीक्षा २५

४. ३. ३. तेस्रो आवधिक परीक्षा २६

४. ३. ४. चौथो आवधिक परीक्षा २८

४. ३. ५. पाँचौं आवधिक परीक्षा २९

४. ३. ६. तालिकीकरण ३१

४. ३. ७. सारांश ३१

अध्याय : पाँच

उत्तरपरीक्षण र पूर्वपरीक्षणबीचको तुलना

५. १. उत्तरपरीक्षण ३३

५. २. उत्तरपरीक्षण र पूर्वपरीक्षणको तुलना ३५

५. २. १. कक्षाकार्य र गृहकार्यको तुलना ३७

५. २. २. लिखित र मौखिक परीक्षाको तुलना ३८

५. २. ३. आवधिक परीक्षाहरूको समष्टिगत मूल्याङ्कन (प्रतिशतमा) ३९

५. २. ४. प्रगति स्तर उच्च हुने र न्यून हुनेबीचको तुलना ४०

अध्याय : छ

निष्कर्ष तथा सुझाव

६. १. पृष्ठभूमि ४२

६. २. निष्कर्ष ४२

६. ३. सुझाव ४४

सन्दर्भ ग्रन्थसूची

परिशिष्टहरू